

REGELE SI REGIN' A ROMANIEI.

— *Schitie biografice.* —
(Portretele pe pag. 124—125.)

Antăiulu Rege alu României Carolu I. alu doilea fiu alu Principelui Carolu Antonu de Hohenzolern-Singmaringen si alu Josephinei Mare Ducesa de Baden s'a nascutu la 8 Aprilie 1839.

Facându parte din armat'a prusiana, amesuratu cu traditiunile casei de Hohenzolern, ajunsese la gradulu de locotenentu, cându sörtea 'lu chiamä la Tronulu României.

In urm'a abdicerii Principelui Domnitoriu Alexandru Iönu I. Cuz'a, Adunarea Nationala prin plebiscitulu de la 8 Aprilie 1866, proclamä Principe Domnitoriu pe Alteti'a S'a Regala Carolu de Hohenzolern, fiu alu consangeniiloru celoru mai ilustru din familiiele domnitöre din Germani'a.

Alesulu poporului pusë petiorulu pe pamëntulu României la 8 Maiu 1866.

Adunarea Constituanta a tieriei 'lu proclamä de Domnu ereditaru in linie barbatësca.

In diu'a de 10 Maiu acelasu anu, inträ in Bucuresci in aplause si strigate entusiasmäte ale poporului, si dupa ce jurä pe Constitutie cä va sustiëné si pasträ neatins drepturile poporului si integritatea teritoriului, luä in mâni cäm'a tieriei, — pe care o conduce cu multa intieptiune si blandëtia, meritändu iubirea tuturoru Romaniloru.

Sub Principele Carolu I. se continuara cu multa activitate reformele incepute sub predecesorulu Seu Alexandru Iönu I. Cuz'a, — se revediu si se complectara.

Antäira Regina a României Elisabet'a s'a nascutu la 29 Decembre 1843 in castelulu de Neuwied pe marginile Renului. Parintele Seu, principele Hermann de Wied erä unu barbatu savantu; elu scrise diferite carti asup'r'a philosophiei lui Kant. Aplecarile S'ale spre studiu suntu dara o moscenire parintiësca. In salönele Marei Ducesa Helen'a a Rusiei, cu care locui mai multu timpu la Ouchy (Elveti'a,) Principes'a Paulin'a-Elisabet'a-Otili'a Luis'a, 'si facü intrarea S'a in lume si 'si cäseigä repede profund'a cunoscintia a vietiei, care acum o-a redicatu intre cei mai ilustru cugetatori.

In 1869 Principele Carolu alu României o cerü in casatorie. Cunosceä pe principes'a din o corespondentia ce tiënea cu sor'a S'a. — „Singurulu tronü, care ar' poté se Me induplece, este acelu alu României, ca-ci acolo ar' fi cev'a de facutu!“ Ast'felu se esprimä Ea in cercurile intime.

In anulu 1870. Ea deveni muma, dar' de acësta fericire suprema nu-i erä datu se se bucure de cätu o anima sdrobita si lyr'a poetului pentru a-si mai alinä durerile S'ale.

La ce ni-e bunu marele castelu, candu nu suntemu de-catu doi?“ scrise ea mai in urma in carnetulu Seu, in vederea edificiului princiaru ce se construi la Sinai'a pentru cas'a Regala.

Sub pseudonimulu *Carmen Sylv'a* publicä in limb'a germana si cea romana mai multe povesti populare, — intre cari: „*Verfulu cu doru*“ — deveni subiectulu une-

mai toate legile, se infintiară multe institutii de utilitate publica, se intinse cerculu activitateri industriale si comerciale; si prin intinsele S'ale cunoscintie in art'a militara, se organisa armat'a care in curendu trebuia se dea probe de gloria resboinica a neamului romanescu.

Principele Carolu I. in nestramutat'a idea de a face din Romani'a o tiera independenta, se alia cu armat'a Imperiala Rusa incurcata la 1877—78 in resbelu cu Turci'a, si in momentul candu Rusii fura strimtorati in Bulgari'a si amenintati a fi aruncati in Dunare, bravulu Domnitoriu trecu Dunarea in fruntea unei valorose armate, si prin victoriile ce repurtă la Griviti'a, Smardanu, Plevn'a, Palanc'a, Rahov'a si Vidinu, spusu inca odata lunei intregi, ca Romanii n'au pierdut nimeni din vigorea si energia ce caracterisa odiuora pe strabunii lor.

Indata dupa intrarea triumfala a victoriosei armate Romana, tier'a prin organulu Aduarilor ei legiuitoru, proclamă tier'a de regatu, punēnda pe capulu bravulu ei capitanu, *Coron'a Regala* faurita din otichulu tunurilor turcesci luate pe câmpulu de resboiu.

opere musicale ce se representa si pre scen'a Teatrului din Bucuresci.

Principes'a Elisabet'a a facutu multu pentru tiera.

Ea fondă „Societatea de binefacere“ si o alta societate care ocupa actualminte de la 300—400 femeiserace din toate natiunile, procurându-le existintia. Ea creă „Scola Elisabet'a“ in care copilele poporului invetia se fabrica costume de ale tieri cari devenira prin inițiativ'a S'a costume de serbatore.

Si cine nu-si aduce aminte de activitatea S'a in tempulu resbelului din 1877—1878? Pretutindeni unde era trebuintia de unu ajutoru, pe Ea o gaseai. Ascepta fie-care convoi de raniti, si cu o ardore materna, distribuia in persoana mangaieri suferindiloru. Ea organisa mai multe spitale, din care uuulu, cu propriile S'ale fonduri. Incuragia pe nenorociti cu ocașunea operatiuniloru, consolă pe murindi si plangea cu veduvele si orfanii.

Mum'a ranitoru, o numesce poporulu, si acestu titlu bine meritatu fu strigatu cu entusiasm cu ocașunea serbatorosca a incoronarei parehei regale.

CASATORI'A.

STUDIUL SOCIALU

de

EUFROSIN'A HOMMORICEANU STOENESCU,

baccalaureata in litere si sciintie, membra medaliata a mai multor societati.

(Premiatu cu 100 franci.)

Motto: „Le mariage est la vie dans la vie.“
H. de Balzac.

Dedicata IUBITULUI MEU SOCIU.

Draga Alexandre! Iti dedicu acesta modesta lucrare cu aceea-si dragoste cu care 'ti-amu datu inim'a si toate simtirile sufletului meu. E mica si imperfecta, dar' eu me simtiu asiă de mare in iubirea t'a, in catu mi se pare ca lui Oratiu ca trantescu josu de pre ceriu astrele cu crescutulu capulu meu — si acest'a 'mi da rebdarea si iademuulu de-a me mai incerca si alta data a scrie cate ce-va, si pote voi reusi mai bine: „Deprinderea usureza povara“ dice proverbulu, er' eu dīcu: Dragostea incuragiēdia la bine si la frumosu. EUFROSIN'A T'A.

Istori'a casatoriei e istori'a societatii intregi din toate veacurile; si pentru-ca societatea constitue omenirea cutezu a-i aduce tributulu omagieloru mele, incandū-me a schitiā intru catu-v'a acestu subiectu, vastu ca universulu si sublimu ca principiele divine din care si-a luat esenti'a. Ar' trebui o pena geniala ca se-lu trateze dupa marirea si inaltimea lui; increderea inuse ce amu in iadulgenti'a celoru ce le va cade in mana slab'a mea lucrare, cari considerandu-mi scopulu 'mi voru scusa indrasnel'a, — me incuragiēza. Voi dice dar' cu nemuritorulu Ovidiu:

„Parva quidem fateor pro magnis munera reddo,
Sed qui quam potuit dat maxima!“

Casatori'a e temel'ia societatii; ea da famili'a si deci famili'a si casatori'a devinu sinonime; ca se fia familia trebuie se existe casatori'a.

La inceputu, la leganelu omenirii gasimu famili'a, nevinovata, curata, stralucitoare si profumata ca aeru inbalsamatu alu Paradisului, veselindu-se la radiiele lumineose ale amorului adeveratu si gustandu bucuri'a vietii cu incredere si linisce. Generatiile viitorului voru esi de-acu. „Cresceti si ve inmultiti!“ a disu Creatoriulu primei parehi omenesci si de-acu 'si voru lua nascere milioane de popore ce 'si voru impart domni'a si stapănirea pamentului.

Cine a ciebratu casatori'a acestei prime parehi de omeni?! cine?! scimu cu totii cine: Sorele, lun'a si stelele le-au cetitu cunun'ia, „au avutu de nasi Bradi si si paltinasi, — er' actulu loru de casatori'a l'a subscrisu ceriulu si eternitatea. Primii omeni, cum vedemu, n'au avutu trebuintia nici de contracte civile, nici de formule, nici de ceremonii religiose; ei erau regi si sacerdoti in mediuloculu unei naturi generose plina de farmecu si iubire. Nu se nascuse inca in omu ide'a predominarii; invidi'a si nedreptatea nu-si cioplisera tronulu loru hidosu ca se-lu asiedie preste grumadii omenirii.

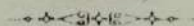
Mai tardiu inmultindu-se omenii si formandu-se in grupe au introdusu feliurite obiceiuri in procedariile vietuirii lor, cari de cari mai bisare si mai grosiere conformu cu starea de pirotela a mintii lor pe acele

1) V. Alessandri, poesii populare. Mioriti'a.

venimuri primitive. Deci se nu mai cautam ce fii casatori'a la Chaldei, Fenicieni, Babilonieni, Sirieni, Egipteni etc. Moravurile destrabalate ce scimn că aveau aceste popore ne invedereza ce importantia si ce greutate dedeau ei actului celui mai santu alu vietiei omului. Legile loru nici nu si-au datu ostentia că se concoda intr'ensele unu locu casatoriei; ea n'a constatu la ei de cātu in actulu animalicescu alu perpetuarii rasei. Der' unde suntu adi acele popore odinora fal'a lumii, si din care ne-au ramasu numai unu resunetu vagu despre luxulu, bogati'a si moliciunea loru. Vântulu si neantulu a spalberatu pâna si celu din urma prafu din cenusi'a loru! pentru-că au ayutu femeii putrede si e sciutu ca asemenea edificii bolnave se sfarâma de sine si sdrobescu in caderea loru si pe cine le-a claditu. La aceste popore nu-a fostu casatori'a, nu-a fostu o socia, sacerdotesa Altarulu Domesticu, sântitu prin amore si credintia si amoru conjugalu, a lipsitu famili'a, n'a existatu sanctitatea si inviolabilitatea ei si aceste popore au peritu în negur'a timpuriloru, precumu din negura esiseră. Asia dar' in zedaru, vomu caută aci, nu vomu gasi nici vestige; casatori'a nu si-a potutu implântă aci arborele infloritu care exala suavitatea, fericirea si veselie sincera si intima; acestui'a i trebuie acru curatu si pamentu sanetosu si aci eră mocirle de nămolu si pestilentia. Aci dămu preste poligamia, concubinagiū si sclavia; atmosfer'a e grea si plina de miasme; muma, ra, fiic'a, socia, casatori'a suntu sonuri vagi, sonuri neintielesu in chaosulu de patimi si desordini monstruose a acestoru popore stravechi.

La Ebrei dămu preste căm acel'a-si lucru. Aci cumperându-se femeia, fiindu prin urmare sclava seau obiectu la dispositi'a barbatulu că proprietate a lui, suntenu departe de idealulu casatoriei, mai antăiu nici se nu-o numimū că-ci ea nu esistă la Ebrei. Mai multe femei si mai multe concubine, éta ce aflămu la ei, poligami'a cu ororile ei că si la poporele de mai susu; si deca ei n'au peritu ei s'au stracuratu pâna adi e că au ayutu câte-o epoca de regenerare, că o mâna de feru că a lui Moisi i-a sgduitu mai nainte de a-i inghitî prapasti'a. Moisi, omu desceptu si legislatoriu consumatu scieă căta potere are esemplulu asupr'a poporulu, mai alesu asupr'a unui poporu in copilarie, deci elu lucrându la imbunatatirea conationaliloru sei voi că se dea de susu, deci dice: „Regele nu va luă mai multe femei că se nu se corupa inim'a lui.“¹⁾ Elu prescrie multe lucruri salutarie poporulu seu într'unu tēmpu cându vecinū sei se perdeau in orgiile desfrânturii. „Va las omulu pe tatalu seu si pre muma s'a si se va lipt de femeia s'a“²⁾ si „voru fi amēndoi unu corpu.“³⁾ Moisi a votitu se intielga cu acēst'a pare-se nu numai unirea si unitatea casatoriei, dar' inca si egalitatea deplina între

soji, inse acestu rezultatu nu se obtiene din imperfectiile si lacunele ce insu-si le stracora si fara se se preocupe de o vindecare radicala, din caus'a impregiurariilor. a urmă.)

O rogatiune.

„O, adămu 'ntieptimii“
Dōmne-a lumii îndurare!
Eu, ce 'n corpulu meu de tierna
Portu divin'a la sulfare,

O, Te rogu, me întaresco
Să-mi potu mîntea lumină
Si prin fapte si cuvinte
Se vestescu marirea T'a.

Dă-mi sōmțire si putere
Din a grigiloru greu yalu
Se vedu totu de-a-un'a farnu
Scumpu-mi vietii idealu:

De-a cumō ce cu iubire
Pe toti fratii mei de unu sânge,
De-a me bucură cu dēn-ii
Si de-a plānge, cādu voru plānge.

De-a lipi si-atomu-mi sufletu
La lumina ce-i menita
Se inghitia ori-ce rele
Din natiunea mea iubita,

Si de-a cresce Grachi si Scevolii,
Carii mortii mîntea loru
Se si-o dea 'n lupta drēpta
Pentru dragulu meu poporu.

C. MORARIU.

Tie...

A fostu destulu acelu momentu
Că se inveti a sci,
Că despre-ce am eu mai sântu
Nici cādu nu voiu vorbi.

La ce dar' cēri se-ti povestescu
De dori si suveniru;
Oh! lasu se tacu, se amutiescu
A oftoloru porniri...

EMILIA LUNGU.

Desiērt'a e silinti'a...

Desiērt'a e silinti'a se alle omu-'n lume
O anima curata, unu scumpu unu dulce nume
La care 'n suferintia se-si spuna chinulu seu
Că-ci lumea-i sub blastemulu dictatu de Ddieu.

Amiculu ce acum'a 'ti spune cu 'nfocare,
Că anim'a si vietii'a si totu ce 'n lume are,
Le pune la petiōretu; se ridi se nu-lu asculti.
In lumea blastemata amici suntu fōrte multu.

Amant'a ce 'ti zimbescu in dulce liniscire,
Si 'ti jōra 'n vecinicie adēnc'a ei iubire,
Tu credi că te iubescu? — Sermanu nefericitu
La altulu gāndea dēns'a cādu tie ti-a vorbitu.

Chiar' anim'a din tene adese te mintiescu
Chiar' faci'a t'a cādu suferi adeseori zimbescu
Er' al'ca-data pōte esci fōrte fericitu
Si-a plānge cu dorere te vedi că esci silitu.

Spoiala-i pretini'a, — amorulu e mincina,
Nemicu, nemicu sub sōre, nu-i demnu de crediementu,
Si prietiniulu si amantulu o pōte se v'o spuna:
Că nu-i statornicie aici p'acestu pamentu.

Desiērt'a-i dar' silinti'a se alle omu-'n lume
O anima curata, unu scumpu, unu dulce nume,
La care 'n suferintia se-si spuna chinulu seu
Că-ci lumea-i blastemata că-ci omulu este ren.

GEORGIU SIMU.

¹⁾ Deuteronomulu XVIII, 17. — ²⁾ Genese II, 24. — ³⁾ Idem.

ELISABETA.

ANTAI'A REGINA A ROMANIEI.

(Copia de pe premiulu diariului nostru.)

CAROLU I.
ANTAIULU REGE ALU ROMANIEI.
(Copia de pe premiulu diuariului nostru)

LUCULUS.

— *Novela originala.* —

(Urmare.)

Doi ani trecura dela cele povestite.

Nu va fi fãra interesu pentru cetitori a face cunoscentia domnișoarei Zabrányi, unica fiica la parintii ei și ce e mai de interesu pentru barbatii de azi, un'a dintre cele mai avute fete a orasiului X. pe lângã aceea din familia buna — de nemesiu (nobilu) la ce dñs'a tiñcea câtu se pôte de multu. De ace'a dar', ea aspirã la o asemenea buna parthie.

Dar' ce dñcemu, asemenea?...

Nu! cã-ci se scie cã astadi nu prea se indestulescu ômenii cu lucruri si giurstarì potrivite loru... ast'feliu e de scusatu și slabitiunea Jolãnei, dñca aspiratiunile ei inca cercãu vre-unu conte sêu baronu pâna în alu 28-lea anu alu vietii, cându apoi cã desamagita se hotãri în fine, cã se incredintiã cu Luculus, carele numai pentru ace'a n'o multiemeã pentru-cã nu posedea titlurile visate și apoi mai aveã si peccatulu (?) de a fi romanu...

— Inse ce face ast'a? — î-i dicea tatalu ei, — Banatianu e cãm maghiarisatu si dñca odata 'mi va fi ginere, stiu bunu cã si numele inca si-lu va maghiarisã.

Se faceam dar' o scurta visita în cas'a domnului Zabrányi.

În o c'ũlia cu elegantiã mobilãta se aflã numai Jolãn cu mama-s'a. Acest'a siediendu pre unu ottomanu, cu dos'a de tabacu în mãni, vorbã de illusiile fiicei sale la carã, dicea ea inca nu trebuie renunçiatu cu totul.

Jolãn pareã îngãndurata; pe fruntea-i înalta se vedea neindestulirea.

Trasurile ei nu suntu deplinu regulate, inse ochii mari vñetii i-su de minime frumosi. În tóta fiint'a s'a, ea e ôre-cumun' imposanta. La statura întreceã înãltimea unei femei mĩdilocii, tiñnut'a-i drepta, cu gratie inse, împrumutãu tarãurei s'ale unu ce maiesteticu si surprindetoriu.

— Nu te superã, draga, — disè da'a Zabrányi — cã cine scie ce ascunde inca viitoriulu pe sém'a t'a. E dreptu cã tu esci deja mirèsã, ei noi potemu usioru amènã cununi'a sub difèrite preteste; intr'atã'ta tẽmpu dõra ti-se va aflã si altu norocu, ... pôte cã contelo Saksiesky?...

— Ai dreptu mama; de m'ar' cere contelo... am stricã cu Luculus. Si ou sperezu la contelo cu atãtu mai vñtosu, cã elu mi s'a si declarat u asiè pe jumetate la serat'a baronului Kãrtõsi.

— O cã-i bine dara, ... eu socotu cã în septemèn'a viitõre se dãm si noi o soirèe si nemicu se nu crufiamu pentru splendõrea lui. ... Tu vei aveã o toaletta eleganta, princiarã... si vedicõdu-te contelo era, pôte cã....

Domn'a nu-si potã finì vorb'a — se audi batõdu la usia si intrã Luculus.

— A, bine-ai venit u Banatianu, tocmai de d'ta vorbiãmu i-a disè du'a cu faciãrte.

Dñsulu inclinãndu-se cu curtuosie multiemi.

— Decumã-v'a dvõstra nu glumiti numai; cã nu v'a-ti fi ocupatu de altu obiectu mai interesantu, ci chiar' de mine.

— Ah Luculus — replicã ea, — dar' ce cugeti, ce obiectu mai interesantu amu potè avè decãtu pe d'ta mirele Jolãnei? Vedi cã ea tace acumu, tiene de pri-sosu a ti-o mai marturisi.

Elu privi suridiendu la mirès'a s'a.

— E bine omu reu, — adaugã fõt'a zimbiudu, — dñca nu credi. nici nu 'ti-vom u spune cându ne ocupamu de d'ta...

— Ba, frumõsa Jolãn, eu n'amu disu cã nu credu; din contr'a, dñca a-si fi chiar' unu scepticu, atã'ta totusi mi-asiu rezervã — o incredere în totu cuvõtulu dtale!...

Damele trecurã apoi coversatiunea asupr'a viitoriului ce va fi de siguru frumosu; vorbira de voiagiuri, baluri s. a.

Si bine faceãtu cã planisãu ast'feliu, cã-ci si Luculus le ascultã bucuros. Mai vñtosu pomp'a si eleganti'a 'lu electrisãu mai multu.

Lui i placeã a jocã rolulu de cavaleru modernu.

Anim'a i-erã aplecata spre iubire si nu odata 'si faceã mustrari pentru viõt'a s'a neregulata; dar' acest'a nu durã multu, cã-ci o passiune 'lu stepeniã si acest'a 'lu împingeã totu de-atãtea-ori în soçietatea amiciloru sei usioritici.

Jolãn nu iubiã pe Luculus din simpl'a cauza, cã sãntiemintele de egoismu si ambitiune nu lasãu în anim'a ei nici celu mai micu locu pe sém'a amorului.

Èr' Luculus?

De-si acea ce nutriã faciã de ea, nu se poteã poreclì „amor“ totu-si elu o iubiã sêu dñca voiti chiar' — o adorã!...

Cã-ci anim'a ce iubeseã adeveratu n'are altu interesu decãtu: a fi iubita; ea nu se mai intrèba cã — ôre cu scopu i este dragostea ori ba?

Cea mai mare parte a ômeniloru inse au interesele loru particulare caror'a 'si acomodèza cu ôre-care mecanismu întregulu loru aparat u de sãntieminte — cã se ne esprimãmu asiè.

— Vei veni la serata? disè Jolãn.

— Da; si speru cã voi u fi mai norocosu de câtu în serat'a trecuta în care nu potui jocã numai unu tour cu d'ta, — contelo ace'l'a n'a facutu gelõsu.

Dupa o jumetate de ôra, Banatianu se departã.

Ajungãndu acasa se aruncã într'unu fotelu ôre-cum obositu.

— Omulu adese-ori se gândesce usioru — 'si dise elu, unu lucru, unu obstacolu i-i pare numai bagatelú; cându apoi mai târziu, totu acel'a i-se ivesce din nou in cale si inca sub o forma mai mare, cu putere crescândă si éta cà esci uimitu, inepi a te convinge cà greutatile suntu mai mari de cumu le credeai la inceputu... si esci pedepsitu se nu le poti delaturá cu un'a cu dóua.

Unu suspinu adêncu esi din peptulu lui.

— Óre nici cându nu te voiu poté uitá pe tine Hersilia? Nu, nu-o potú face acést'a?... Ce fericitu eram atunci cându me iubiái! Dómne de ce nu amu pazitu acelu raiu, de ce m'amu esilatu insu-mi din elu?

Precum vedemu, aveá causa de oftatu; elu nu potú uitá inca pe ace'a pre care o abandonasé cu atát'a usiurintia.

Erá inse dedatu a traí usiuraticu, fàra lucru, si apoi o, sórte! dènsulu proprietariulu avutu, intr'unu momentu de fatalu calculu, observá, cà averea s'a a cam scadiutu; pentru cà se incungiure deci grigi ulterióre, se decisé a petí pe bogat'a dra Zabrányi.

Monologulu seu de mai susu ni probéza, elu credea, cumcà amorulu nu prinsesé inca radacini in anim'a s'a; se siliá dar', a uitá pe ace'a care l'aru fi potutu ferici.

Ast'feliu, in lips'a undeloru Lethi, elu canta a bea din ale champagneului, aceste fireste, neavêndu magi'a celoru de-ântâie, in locu de-ai aduce uitare, i-i escitáu inca imaginatiunea si dorulu dupa Hersili'a.

A pasí inse inapoi nu voiá; scieá cà ea e superba si cà nu-i va iertá! trebue deci se se resigneze cà-ci insu-si a scapatu abisulu ce-i desparte.

Luculus mai stete câtu-v'a asia melancolicu, apoi probá a se mângaiá pe sine, citându si câte-v'a mactime epicureice... si éta cà mereu-mereu, blândulu chipu a Hersiliei inepu a se departá... metamorfós'a se face, mamonu vine éra... si-lu transportá cu imaginatiunea la Jolán.

Elu sarí in picióre de pe scaunu si incepú a umblá repede in susu si in josu.

— Eh, la o parte cu siovairile! mirés'a mea e frumósá majestetica cà o craiésa... toti me invidiéza pentru ea, — nu-i ast'a destula fericire?...

Serace omule cum te seduci!

~~~~~
Luculus nu erá nesêmtîtoriu; erá usiuraticu; dara nu si reutatosu.

Elu primisè pâna in alu 15-lea anu alu vietiei s'ale, o crescere esemplara dela mum'a s'a, carea fusesé romana cu sufletu si trupu; un'a dintre acele nobile fiintie, cari 'si indeplinescu conscientiosu chiemarea de mama si sciú sadí in copii loru buaulu sêmtiu, iubirea de-aprópelui, stim'a pentru ai sei si respectulu façia de straini fàra deosebire de neamu.

Ea 'lu invetiá a-si iubi natiunea, a iubi inse si pre unguri, cà pre nesce frati ai sei — fi ai patriei comune. Reprobá cà femeia culta, ori-ce cërta séu ura ce s'ar' poté nasce între aceste dóue elemente, destinate a se spriginí reciprocu in vremuri de nevoi si a traí impretiniti in cele de pace.

Si câtu de salutara poteá fi pentru dènsulu acésta procedere, in educatiune, decumv'a nu intreveneá nênocirea, se móra mama-s'a.

Luculus deplânse amaru mórtea ei; dar' naturelulu si mai multu inca vrêst'a-i copilarésca, 'lu facura a se mângaiá preste câteva luni.

Elu devení unu studentu bunu, cu portare si cualitati brilante.

Toti 'lu iubiáu si credeáu cà o se se faca unu barbatu alesu, folôsitoriu patriei si natiunei s'ale.

Tatalu seu, dlu Banatianu de Arahida, de si sêmtisè adêncu pierderea soçiei s'ale, fiindu omu in flórea barbatiei inca, se insurá de-a dóua óra, luându o veduva tenera magiara.

Se intielege, cà acést'a n'a calcatu apoi in urm'a soçiei adormite, — ea dete lucruriloru cu totul altu cursu.

Si fiindu dèns'a dragalasia, dlu Banatianu nu potea se-i lase vre-o voie ne'aplnita.

Dènsulu erá omu avutu si asia, ea ducea o casa mare, ce'a ce dícea ea cà e de folosu pentru Luculus, cà-ci avêndu acést'a ocaziune de-a vedé si audí multe, se va formá unu mare cavaleru.

Master'a iubia pe Luculus cà pre propriulu seu fiu; asemenea si acést'a o desmierdá totu-de-a-un'a cu „*édes mamácskám.*“

Ea erá inse o magyaróna, ce credeá, cà si Ddiu inca e numai alu Unguriloru; de ace'a, cu incetulu dusé treb'a acolo, cà in tóta cas'a nu se mai vorbia o iota romanesce.

— Asia *fiam*, — dícea ea, tu vei deveaf unu gentleman adeveratu inaintea carui tóte salónele voru fi deschise; esci avutu, esci nobilu de nascere, ai superbulu predicatu: de Arahida... a, ce falósa voiu fi cu tine — terminá ea cu zibetu loyindu-lu usioru pe umeru.

Estumodu agitá têner'a lui imaginatiune.

— 'Ti vréu binele, — mai dícea de alta-data, — de ace'a asiu vré se te faci unguru; cà-ci fia dísu între noi, romanii vedi, cà nu prea potú ajunge domui mari... Ungurii sunt stapâni in tiéra si ei facu cum voiescu.

— Cum asia? — întrebá atunci copilulu — d'apoi cà fie iertata, mam'a dícea, cà se iubescu ungurii, cà-ci si ei ne iubescu pre noi si cà asia se cade între frati.

— Frati?... — erupsè dèns'a in risu — ast'a tí-a dísu? Fi cu minte! sum magiara, deci mai bine sciú cà ce opiniuni au ungurii despre voi...

Ast'feliu se strecorara siepte ani.

Luculus tocmai 'si absolvà studiile juridice, cându tatalu seu murí, lasându-lu pe elu moscenitoriu averei s'ale.

Potemu vedé, cà lectiunile cu cari 'lu adapá „*ma-mácska*“ lui, nu remasera fàra dè resultat. Sciù de minune se profite de ele; se jóce rolu de gentleman; fù primitu in cercurile aristocratice; tóte le-a ajunsu, numai indestulirea sufletésca nu o potù inca aflá.

(Va urmá.)

Lucreti'a C. Olariu.

TESAURULU DE LA PETRÓS'A

seau

„CLOSC'A CU PUII EI DE AURU.“

— Studiu archeologicu. —

(Urmare.)

De provenientia gota-scitica trebuie se tiènemu si pòdobele si armatur'a regelui francu Childericu II. de la Tour-nay, peptariulu regelui Odoacru din Ravena, cum si cununi-le si crucele regiloru Vizigoti Receswintus si Svintilla din Guarrazar in Spani'a. Pe mantua de metasa rosie asiá numita „capp'a lui Carolu celu Mare“ din Metz aflamu siomi desemnati cu forme tiepene, rigide si magistrale in tocmai celoru de pe obiectele scitice si tesaurulu de la Petrós'a. Éra pe unu sarcofagu bizantinu din anulul 1071, aflatu in cetatea Kutaych in Bithynia a gasitu dlu Ch. Texier, desemnatu 2 sematice cruci, unu leu sfasiindu o capra si o acira. Dupa d. Odobescu se afla intr'o lespeda a manastirei Dochiarului din muntele Athos o acira standu in picioré, cu capulu intorsu spre drept'a; aripele ei cadu in josu si cód'a sta reschirata la spate. „La gusia, la peptu si pe arcurile superiori ale aripeloru suntu ornamente formate din siruri de roto-cole concentrice, din solditure superpuse si din gratiose pal-mate.“¹⁾ Prin espeditiile cruciate ale lui Fridericu I. si II. se intròdusera siomii in Europ'a si cá paseri de venatòria. Dupa Froissart intra Carolu V. la 1382 in sala din Senlis cu unu siomu pe mana, spre a judecá asu-pr'a revoltei Flamandiloru.²⁾ La Romani se purtá siomu-lu, dupa posesiile populare, pe umeri la venatòria, la paradele curtii domnesice, cumu si se intrebuintiá pe cam-pulu de lupta.³⁾ Intr'o poesia populara romana díce calulu catra stapènu-lu seu:

„Dragu stapènu alu mieu,
Datu de Domnedieu,
Sioimulu nu-ti sluti,
Cà ti-o trebui
Raru la díle mari,
Diu'a de Craciunu
Si de Bobotèdia.
La curte de-i merge
Calare pe murgulu
Pe umeri cu sioimulu:
Domnulu te-o vedeá,
Bine i-o placeá,
Si ti-o multiamí,
Si te-o darui:
C'unu daru

C'unu cioltaru
C'unu cafanu de Domnu,
Taie capu de omu.“⁴⁾

Si Stefanu celu Mare avuse dupa credinti'a populara sioimulu seu, despre care cetimu urmatórele versuri populare.

Dícea Stefanu celu Mare catra sioimulu seu:

„Sioimule sioimutiú ubiorn,
Fá-te róta susu in sborn:
Ce se vede la hotare
De se-aude sgomotu mare?“⁵⁾

Éra sioimulu ii respundeá: „Stefane! vitèzulu mieu!

Dieu! de altulu car fi reu,
Ér de tine multu e bine,
Cà tu esci sioimanu cá mine!
De giuru impregiurulu teu
Navalescu dusimani mereu,
Te calcu Ungurii falosi
Si Litfeni necredinciosi,
Te calcu hanii tataresci,
Si urdiile turcesci...“⁶⁾

Stefanu celu Mare inse ii dícea: „Las' se viie, las' se viie,
Se se dée prada mie!

Mórtea i pasce cá o turma,
Pecatu-i ména din urma,
Multi au mai venitu la noi,
Puçini s'au dusu inapoi,
Ca-su Romanu cu patru mani
Si amu lécuri de pagani:
De Tatari amu o sageata,
De Turci pal'a mea cea lata
De Litfeni unu busduganu
Si de Unguri unu arcanu.“⁴⁾

La anulul 1345 adoptara imperatii Germani cá em-blema stapanirii acir'a cu 2 capete in postura de repausu. In timpulu de astadi vedemu acir'a cu 2 capete figurandu cá emblema la trei imperatii mari a Europei: Austri'a, Germani'a si Rusi'a. Dlu Odobescu ni povestescé in Cu-nun'a de la Novo-Cerkask, cà la manastirea st. Lavra din muntele Athos a vedintu o pola verde de icóna, pe care „sta cusutu cu auru o frumósá acuíla cu dóue ca-pete, avendu intre ambele capete coronate o cruce cu 3 rescrucci“ de desubtu stá cusutu cu frumóse maius-cule cirilice imbinate cuvintele: „Milostio Bojiu Jo Ju Voevoda i Gospodinu Vesi Zemli Ugroolachiskoi v. leto 7024“ (1516).⁵⁾

De aici putemu conchide cà si marca Moldo-dovei si a Bucovinei: „capu de bou séu zimbru“ are totu aceea-si origine cá si emblem'a Austriei, Germaniei si Rusiei, adeca ca-i luata din tipurile zoologice religi-óse goto-scitice, cari atátu prin migratiunile poporului goticu din Palus-Meotis prin campiele romanesci cum si prin ace'a impregiurare, cà scitii stateau in relatiumi strinse cu Dacii, s'au introdusu prin tempu in Moldov'a. Dovada-i tesaurulu de la Petrós'a cu o espresia esclusivu sciticu-gota, asemene vasele goto-scitice din Torontalu din Banatu si altele tesau-re aflate in Daci'a. Intrevasele scitice dela Torontalu se afla o mica cupa cu trei picioré, ce se sfèrsiesce intr'unu capu de bou. La Brasiovu s'a aflatu unu inelu; alu caru-i scaunu infatisièdia unu capu de bou, for-matu din 12 mici granate, ce-su incastrate in foitie de auru.⁶⁾ Totu de asemene lucrare e si fibul'a de auru cu in-gradituri de sticle rosie aflatu la 1863 in mormentulu re-

¹⁾ Marian, op. cit. t. I. f. 103—104.

²⁾ Marian, op. cit. f. 108—109.

³⁾ S. Marian, op. c. t. I. f. 109.

⁴⁾ S. Marian, op. c. t. I. f. 109—110.

⁵⁾ Odobescu, op. cit. f. 262.

⁶⁾ Archeologiai Ertesitò 1869 marc. 15. cu o scrisóre a dlui Odobescu.

¹⁾ Odobescu, l. c. f. 266.

²⁾ Buchon, t. VIII. pag. 233.

³⁾ Vedi colind'a publicata la d. Sim. Marian, Ornitologia p. opor. t. I. pag. 106—107.

gelui fraucu Childeric II, la Tornay.¹⁾ Amulete de ater-nate în forma de capu de bou s'au aflatu în mare mul-tîme în mormentele barbare din Germani'a, Elveti'a si Normandi'a.

Era pe unu sarcofagu din secolulu alu doilea s'au alu treilea dupa Crest, ce s'a aflatu la Resic'a s'au Celei în Munteni'a-mica, si care dupa dispusetiunea s'a e unu sarcofagu greco, aflamu între reprezentarile cultului tracicu-dacicu zabozius — zamolxis — o sulitia cãtra unu tauru carele cu córne plecate se repede asupr'a-i. Dlu A. I. Odobescu descrie în oper'a s'a „Pseudo-Kone-geticos²⁾” bassorelie-vurile acestea ast'felu: „Pe un'a din laturile sale cele mari suntu patru personaje în picioré, infasiurate în togele loru; fia care se afla sub o osebita arcada formata prin doi pilastri, la coltiuri si prin colóne despartitóre. Pe cealalta lature mare, se vedu trei genii aripati, fie care pe câte unu osebitu postamentu; geniulu din miulocu suna din cimbale si ceilalti doi dantiuescu, tîindu în mani câte o ciorchina de struguri si câte unu manunchiu de capatine de macu. Pe un'a din laturile mici, alti doi genii, totu aripati si totu pe postamentu, cânta, unulu din flautu si altulu din naiu. Pe laturea opusa era-si doi genii, dara pe unu senguru postamentu se tienu îmbracisiatu. Tragu ei óre împreuna unu dantiu imbinatu? s'au suntu ei chipurile emblematiche ale luptei amorului, pe care Hellenii le numiau Eros si Anteros? La coltiurile sarcofagului se vedu patru Victorii, purtandu foi de palme si corone: dóue mai mici, dóue mai mari.“ — „Acumu se venimu si la breulu superioru, pe care giuru-impregiuru sub stersura roditórie a timpului, vre-o dóue-dieci si patru animale, vre-o trei séu patru barbati, toti în pose fórte animate si póte inca si câti-va copaci. Animalele par' a fi lei, mistreti, cerbi si tauri selbatici, atacati cu furc'a de cani colosali si panditi s'au isbiti de cãtra venatori. La unu locu, între altele se vede lamuritu sulitia cãtra unu tauru, carele cu córnel plecate se repede asupr'a-i. Ore nu vomu fi avendu aicea reprezentarea unui'a din acele scene venatoresci, care negresitu se pêtreceáu adesea prin padurile Daciei între colonii romani si bourii uriesi (bos urus), ce au lasatu si pâna adi crescutulu loru fiorosu pe stem'a Daciei resaritene.“ Sarcofagulu din Resic'a ne conduce la óre-si care afiutate între tipurile zoologice religióse ale Scitiei si Daciei.

(Va urmá)

Paserica mititica...

Paserica mititica
Ce vini la feréstr'a mea...
Ce mi-ai adusu dragulica
Veste buna... veste rea?...

Vina draga si f-mi spune
Óre ea nu m'a uitatu? .
Si cã sinu-i pentru mine
Si-acum bate neincetatu?

Si-apoi sbóra... sbóra éra
Si i spune dorulu meu...
Si cã riu de lacrimel
Versu gãndindu la ea mereu!...

Oradea-mare, 1882.

FLORIANU SELAGIANU

PARINTELE CARTHAUSI.

— ROMANU tradusu din l. magiara. —
(Continuare.)

VII.

Vai de omulu care se increde în ace'a, cã nu va fi uitatu! ori si-a pusu increderea s'a în o natiune, carei'a si-a jertfitu viéti'a s'a, ori într'unu individuu, pre care l'a iubitu: — totu atãt'a e, elu va fi insielatu — cãci nu multu tiene amentirea omului. Scrie-i în marmuri numele, ori planteze flori pre mormentulu lui, intru-aducere-amente; anii f-i voru spalá numele si de pe piétra, si pe primaver'a urmatoria nu va remané póte nici un'a flóre de-asupr'a locului de repausu alu densului. Mormeatulu cu tempulu se cufunda si cript'a se umple, si mai tardia ori mai curénda uitare e sórtea nóstra a toturor'a. — Cãndu sórele apune dupa dealu si pre intinsulu orizonu se revérsa o unda de lumina, a carei'a stralucire abia ti-o potu suferi ochii: cene ar' crede atunci, cã preste o óra nu se va vedé pre firmamentu nici baremi urm'a acelu sóre, care în departarea lui a respãnditu radia atãtu de lumioóse; si cene privindu valurile marei sbatute de orcanu, ar' crede, cã acést'a preste puçinu se va liniseti, si cã din acele mari valori în urma nu va remané de cãtu câte o mica spumuitia, care inca lovindu-se din tempu în tempu de tiamari se infrãnge si dispare; — si cene ar' crede, cã acelu barbatu, pre a carui mormentu próspetu au lacrimatu natiuni întregi, cu tempulu are se devina unu nume simplu; si cã muiérea ori prunculu, pre cari i-am vedintu plangundu cu atãt'a giele si dorere asupr'a unui mormentu, preste câtiva ani, déca li-a cadé în mâni vre-o cãrpa négra, nu voru scí în-graba cã pre cene au gielitu cu ace'a. — E îngrozitoriu, dar' e dreptu. — Vomu disparé, inca si din anim'a iubitilor nostrii; si dincolo de mormentu, cã si aici în viétiã speranti'a ne amagesce. — Si totusi, cãtu e de frumósa speranti'a, cãtu de fericitoriu e cugetulu cã odinióra cãndu vomu incetá de-a mai esiste, va remané din noi inca cev'a — o fapta, la amentirea carei'a posteritatea se va sufetí, — unu cântecu, în care, trecundu-se, de pre buse pre buse, si preste veacuri se va re'mprospetá amentirea unei óre fericite, séu baremi câte o farsa familiara din viéti'a nóstra casuica, la amentirea carei'a ochii se voru umplé de lacrimel si buse dulci voru tramite binecuvéntare în urm'a nóstra. — Zadarnica inchipuire! — Tu june, care ai visatu renume vecinicu, si tu betranule, care fiendu-ti în viétiã pruncii ai speratu a traí mai departe în amentirea loru. — v'ati insielatu ambii incrediéndu-ve în posteritate: — déca nu altu-ceva, de securu mai târdíu adormitii voru veni a ve scóte din locurile vóstre; si ori cãtu de mare umbra a-ti lasatu pre pamentu, cãndu a începutu a coborí spre apunere sórele vietiei vóstre, credetí-me indata ce acel'a a apusu — si umbr'a inca a disparutu, cã-ci numai umbra éra si nemicu mai multu. — Ce ar' poté se remana statornicu pre pamentu, déca si eu mi-am potutu uitá pre mam'a mea, — pre ea, care pâna aci 'mi éra totulu, care traia numai pentru mene; si totusiu eu, — pre care dupa mórtea ei nu m'a mai iubitu nemenea, precum me iubise ea, si care acést'a o-am sêntitu adêncu — o-am potutu uitá.

Pâna ce am fostu la cas'a parintiésca, unde totulu 'mi reamintea de ea, si în betranii nostrii servitori ve-

¹⁾ Fr. Dietrick, Runen etc. ... Odobescu, op. cit. f. 304.

²⁾ Bucuresci 1874. f. 77-78.

deam totu atâti'a soçi ai doliului meu, de sene sei ntelege că nu mi-a potutu încetá dorerea, desi tempulu sî indatinarea mi-o mai alinara. Dara tatalui meu, de-sî nu erá nesemntîtoriu, totu nu-i placeá decátu partea practica a vietiei; si póte că de-orece sî insusi cercându odinióra sensulu mai inaltu alu vietiei a aflatu numai indoiei, séu pentru ca s'a nascutu intr'unu veacu, care esauriându illusiunile genului omenescu, in urma cu abnegatiunea desperarei — cá si jucatoriulu despoiatu de avere — a cercatu numai lucruri de valóre conventionala, — nu m'a temutu de nemicu asié de tare cá de ace'a cá nu cumuva susceptibilitatea mea, mârta inca prin durerea fara-ntrerun, perea nutrita in peptulu meu, se nu me faca a desconsiderá in urma cu despretiu poeticu totu ce elu acum singuru apretiuá. Me tramise deci in collegiulu de Freiburg, care chiar' atunci trecuse in mân'a jesuitiloru, — in sperarea póte că aici pre lãnga ace'a cá voiu atá consolarea dorerei miele, inca cá la elevu alu acestui ordu, care sub restauratiune ajunsé a fi atátu de iubitu sî apretiuata, mi se va pregati de tempuriu calea la inaintare in lume.

Poti cugetá cãtu de dorerosu 'mi cadiu despartirea, cãtu am plãnsu pre mormentulu mamei miele sî in braçiale betranului nostru servitoriu! Scieám că me despartezu pre ani indelungati, cá voiu fi intre ómeni strãini, cari nu me iubescu; si pre cãndu treceám prin tóte locurile jocareiloru de odinióra sî printre atâte amentiri frumóse ale copilariei 'mi veni in mente, cá trebue se me despartu de tóte acestea; — unu felu de presemntire durerosá 'mi cuprinsé anim'a.

Asié parasí cas'a, in care 'mi erá dragu pâna si cãnele, care latrându ne urmá caret'a, si de care inca 'mi cadiu cu greu a me despartí, — si asié ajunsei la Freiburg, unde intre zidurile inalte si posomorite ale collegiului, se desceptara din nou in mene dorerile, cari printre regiunile variante prin cari trecuram, incepusãmu a le uitá. — Cugetá-te insuti in pusetiunea mea! — Eu prunculu fericitu, inaintea caru'a odinióra stá deschise gradin'a si câmpulu imensu, care transpuëndume in nemarginita bucuria prin acést'a lume inca a mea, erám liberu; care déca me obosiá in jocariele miele, totu-de-a-un'a aveám pre cenev'a, care luându-me pre genunchii sei se me adhie sî care acum de-odata me aflãm intre aceste ziduri inchise si intre atâte façe serióse! —

Noi barbatií anevoie potemu se ne chibzuimu, ori déca nici noi nu amu fostu mai fericiti, printre multele grigi ale vietiei, raru ne mai vine in mente cãtu suntu de mari adese ne dorerile prunciloru. — Smulsu din cerculu familiaru, unde erá fericitu si astrênsu la prescriptiunile rigide ale unui institutu de educatiune, vediëndu-se parasitu de parentii sei, elu deplãnge viéti'a fericita care o-a pierdutu, si sênte tóte durerile robiei si a tiraniei, mai alesu déca educatoriulu seu fora anima domnesce asupr'a deusului cu poterea nerestriisa a celui mai tare, si preste totu tóte acelea dureri si chinuri cari le semntimu si noi barbatií in asemeni impregiurari, — cari apoi tóte asemenea sememntii aruncate in pamentu incoltiescu si crescu in anim'a lui; pâna candu in urma erumpu si 'si dau rodurile loru. — Si déca cãndu din candu intêlnesci barbati — si in dilele nóstre intêlnesci adese, — cari in midiulocu bucuriiloru, dupa ce si-au vediutu implinite aprópe tóte dorintiale, la cari au aspiratu in tempuri mai fe-

ricite, totu nu se sciú inbucurá: — fii securu cá acést'a indispusetiune, care cá unu velu le-intuneca spiritulu, s'a urdtu inca in dilele copilariei loru, si cu tóte ca a incetatu de multu caus'a acelei'a, ori adi ar' paré numai o copilaria, ea a crescatu intru-atât'a incãtu acum nici cele mai mari bucurii ale vietiei nu suntu in stare a-o resfirá.

(Va urmá.)

Br. JOSIFU EÖTVÖS.

Academi'a Romana a datu diece mii de franci pentru descoperirea documentelou istorice din archivele Franciei; totu pentru acestu scopu a mai votatu cincí mii de franci. Dlu Georgiu Baritiu a fostu insarcinatu cu aceea-si misiune in Transilvani'a. S'au mai votatu 6000 lei pentru sapatari si transportu de monumente cu inscriptiuni, dandu-se misiune dloru Tocilescu si Babesiu. S'a destínatu o suma si pentru colectiunea numismatica.

Seminariu romanu in Aradu. Pentru acoperirea speseloru de edificare a unui seminariu romãnu gr. or. in Aradu s'au adunatu dejá, in decursu abiá de unu anu, preste 65 de mii; si asié érasiu e aprópe de realizare un'a deintre nobilele întreprinderi ale zelósului episcopu alu Aradului P. S. S. Ioanu Metianu; cá-ci in urm'a frumosului resultatu a collecteloru incepute de P. S. S'au spre acestu scopu, s'au si facutu planulu noului edificiu si se va incepe la zidirea lui inca in decursulu acestei primaveri. Seminariulu acest'a se va ridicá intr'un'a din cele mai frumóse positií ale orasiului Aradu pe unu teritoriu de aprópe trei jugere si va costá circ'a 70 de mii floreni.

Episcopia noua romana. Se iacepe formarea unui fondu pe sém'a unei noua episcopie romana gr. or. ce va se se infieitiezé in tempulu mai de aprópe cu resiedinti'a in Timisióra.

Concertulu Reuniunei romane de cantari din Sibiu datu in 30 Aprile 1884 st. n. Numerosulu publicu, intre care fórté multi deputati sinodali esteri, ce umplea spatiós'a sala pâna la ultimulu locu, au asistatu si au ascultatu acestu frumosu concertu cu o atentiune incordata si intr'o dispositiune aprópe serbatoréscá. — Program'a acestui concertu a constatu din 6 numere bine arangeate, dintre cari trei au fostu compositiuni originale ale dirigentului reuniunei dlu G. Dima, acarui reputatiune pe terenulu muziceí nationale se consolidéza din ce in ce mai multu si devine necontestata.

Corulu reuniunei si-a cantatu numerii sei cu multa precisiune, caldura si bravura. In deosebi dificilele „Cânturi de iubire“ (Liebes-Lieder) de J. Brahms le au esecutatu spre multiamirea deplina a publicului, care le-au si onoratu cu viue aplause. Si cum nu, candu in tectsu se potea cetí:

„Ce frumosu candu unu isvoru
Veselu sierpuesce,

Si ce dragu candu doru cu doru
Tainicu se 'ntalnesce.“

„Paserea prin ventu sburandu
Cauta-o ramurica,
Era dorulu cauta doru
Fara griji si frica.“ —

Se scie, ca cele mai favorite cantece ale poporului romanu sunt cantecele de doru, din cauza pote ca nici-unu altu poporu europenu, nici chiaru celu germanu, nu este ia stare se-si idealisedie si se-si esprime cu atata delicatetia poetica si elocenta dorulu seu, ceea ce este identicu cu iubirea s'a, precumu o face elu. Cantecele lui de doru de si pote ca unele melodie sunt monotone si de o valore musicala nu tocmai prea mare, dara ca textu ele sunt necomparabile. Avemu firma credintia, ca daca domnisiorele nostre aru foiletá mai desu prin colectiunea de „Doine si lacramiore“ alui V. Alesandri aru profitá cu multu mai multu pentru nobilitarea áni-meii si a modulii loru de a sêmti, decátu din coruptele si corumpetorele romane moderne ale scólei asiá dise realiste, in fruntea carei'a se afla Emile Zola si ale imitatorilor sei germani, cari in descrierea rafinata a ob-scenitatiloru celoru mai gretiose au ajunsu la culmea „porografiei,“ asia, ca daca vá mai merge totu pe calea apucata, nu preste multu chiaru si cameriereloru si lachei-loru le vá fi rasine se spuna, ca cetescu romane moderne.

Cele trei cantece a) La unu locu cumplitu selb-tecu. b) Sielele si c) Cerul meu, compuse de dlu diri-gentu G. Dima au fostu cantate insusi de dlu compo-sitori in cunoscut'a sa maniera eleganta si simpatica. Aplausele caldúrose si repetite au trebuitu de astadata se le impartia cantaretulu cu componistulu in parti egale. Din partene amu fi doritu, ca componistulu in cele trei cantece ale sale se fi strecuratu si câte-v'a tonuri mai pasionate pe lánge cele lirice si sentimentale, pentru-ca astufeliu si cantarea se aiba unu tempera-mentu mai pronuntiatu.

Eroin'a acestui concertu a fostu fara indoiela dn'a Agnet'a Brote in „Plangerea Colmei“ si ca „Mam'a lui Stefanu celu mara.“ Frumos'a si flecsibil'a s'a voce i-a facutu posibilu ca in acelasiu concertu se cante nume-rulu primu ca altu, era alu doilea ca mezzo-sopranu si in ambele cu aceeasi bravura si succesu. Aplausele pri-mite au fostu frenetice si repetite. — Dlu Isaia Popa ca Stefanu si-a cantatu partea sa, cu rar'a s'a voce, in-trunu modu ce a satisfacutu atátu pe publiculu ce-lu audiá, cátu si pe maestrulu seu. O buna parte a aplau-seloru ce au cáscigatu ultimulu numeru alu programei suntu a se detori si lui Stefanu, care de si batutu, to-tusi prefera a se reintorce de nou la lupta si se invinga, decátu se suferé despretiulu eroiceii s'ale mame, care in dn'a A. Brote a aflu o interpreta destulu de impunetore.

Acompaniarea pe piano a fostu esecutata in de-cursulu concertului de dnii: Bella directoru de musica, Friedsmann advocatu si G. Dima.

Despre musica marele Göthe a disu, ca: ist ein angenehmes Geräusch“ adeca unu sgomotu placutu. Nu suntemu competenti a decide, daca Göthe a avutu dreptate séu nu, ce scimu este, ca noi dorimu se audimu cátu de desu unu astufeliu de sgomotu de musica placuta, precumu este acel'a ce ni-lu ofere pro-ductiunile „Reuniunei romane de cantari din Sibiu,“ care merita celu mai caldurosu si eficace spriginu din partea publiculu nostru.

Observ.

Asociatiunea nationala din Aradu si-a ténutu adu-narea s'a generala la 28 Aprilie sub presidiulu Pr. S. Sale parintelui episcopu diecesanu Ioanu Metianu, lu-

andu parte unu numeru micu de membrii. Directiunea s'a constituitu pe cei trei ani urmatori ast'felu: directoru primu advocatulu Dr. Nic. Oncu, directoru alu doilea profesorulu V. Mangra, cassariu secretariulu Ignatie Popu, esactoru profesorulu Teodoru Ceontea, bibliotecariu advocatulu Aurelu Suciú, economu profesorulu Petru Po-poviciu. Membrii in comitetu: administratorulu proto-popescu Moise Bocsianu, referintele Davidu Nicóra, ad-vocatulu Dr. Ioanu Papu, referintele Augustinu Hamsea, profesorulu Petru Popoviciu, directorulu institutului pe-dagogico-teologicu Constantinu Gurbanu, docentele Elia Dogariu, advocatulu George Lazaru, profesorulu Lazaru Tescula, profesorulu Dr. Petru Piposiu, advocatulu Ioanu Beles si profesorulu Romulu Ciorogaru. — Avereá asso-ciatiei se urca la sum'a de 1112 fl.

Unu nou poporu europeanu. Populatiunea insulei Malta, era considerata in genere ca o parte din poporatiunea italiana de si limba loru e formata in mare parte din cuvinte de origine araba. Si mai alesu de candu marea Britania a luat in stapé-nirea ei insul'a si a introdusu ca limba oficiala pe cea englesa, Maltezii inca erau solidari cu pugunii italieni, mai alesu negutia-tori si industriasi, cari se aflau in insula. In urm'a unei reforme electorale inse poporatiunea orasieloru, aprópe exclusivu italiana a ajunsu la preponderantia in consiliulu legislativu alu insulei, care a si proclamatu dreptu limba oficiala pe cea italiana. Ve-diendu acést'a poporatiunea rurala, condusa de preoti si invetiatori si indemnata fara indoiala si de Anglesi, s'a redicatu si a cerutu introducerea limbei malteze in oficiile publice. In urm'a protestului redicatu astfelu s'au adunatu date statistice, din cari s'au constatat, ca vr'o 130.000 din poporatiunea totala de 160.000 a insulei suntu ómeni ce nu intielegu nici limb'a italiana, nici pe cea englesa si astfelu s'a proclamatu dreptu limba oficiala cea malteza. — Prin acést'a Maltezii s'au constituitu intrunu po-poru deosebitu, caru'a unii i dau o pozitune izolata intre popó-rele europene, ca Basciloru ori Albanesiloru. Fara indoiala inse, chiar' admitiendu ca limb'a malteza nu este numai unu dialectu alu celei italiene, maltezii trebuie se fie pusi in rendulu popó-re-loru neo-latine, de óre-ce lexicografulu limbei loru in fondu e neo-latiniu.

Mielu-monstru. In comun'a Slavesci (Romania) o óie a fetatu unu mielu cu 6 picioare, dintre cari dóue suntu de-asupr'a capului, atérnandu in josu pe lánge gátu si avendu intre ele o besucitia tare.

Unu siórece care canta. Acuariulu din Berlinu posiede unu siórece, aprópe domesticitu, care canta ca si unu canaru si produce o impresiune placuta. Elu canta mai cu sémá cându ga-sesce o pedeca peste care nu pote se tréca si atunci accentele sale plangátore suntu fórté placute. Pusu fiendu sub o colivie de sticla, dupa-ce iazadaru s'a incercatu se se urce ca se ésa afara si-a esprimatú nemultiamirea printr'unu lungu canteu plangatoriu.

Hymenu. Dlu Dr. *Ioanu Mihali* ceasuratu-advoca-tu in legile comuni si cambiali s'a logoditu cu dsior'a *Vioric'a Vajda* in Tergulu-Muresiului.

Neurologu. — Victori'a Macsimu nasc. Pataki, veduv'a lui Avramu Macsimu fostu parochu, protopopu si canonicu on. gr. cat. in Timisióia — dupa lungi suferintie, provéduta cu ss. sacra-mente, a repaosatu la 27 Apriliu st. n. fiindu in alu 70 anu a etatei, si alu 13 a veduviei. — „Un'a din acele margaritare óme-nesci, care suportandu cu rara abnegare crudele probe ale vietii, a statu in cea mai inalta stima a tuturoru ce-o cunoscura. Modelu de femeia soáia, mama cu anim'a strapunsa de mórtéa a 2 fii — reli-gi'a si noblet'a sufletului i-i isvora indurare pentru lipsiti, si mangaere celoru nenorociti. — Insoitésca dara o lacrima calda suvenirea acestei matróné, ce-a represintatu cu atáta veritate si demnitate fazele vietiei femeiesci... fazele vietiei unei femei romane!“

e. l.

Dinaristicu. — „TRIBUNA“ este titlulu unui nou diariu romanu, care incependu dela Duminec'a Tomei, apare in tóte dilele la Sibiu, su directiunea si redactiunea cunoscutulu literatu si publicistu románu *Ioanu Slavici*, in proprietatea si editur'a „Institutului tipograficu din Si-biu.“ — Noulu diariu románu cotidianu este recomanda-bilu din tóte punctele de vedere. Programulu lui politicu

este acela alu conferinței nationale române din 1881., er' limbajulu lui — de-a dragu se-lu cetesci. Preste totu infrunsesce tôte calitatile de lipsa că se devina unulu dintre cele mai respândite diarié romane. —

Pretiuulu de abonamentu pâna finea lunei Iuniu e 2 fl. 90 cr.; pâna la finea anului 9 fl. 90 cr. Abonamentele se potu face si la noi.

„OBSERVATORIULU“ redactatu prin decanulu publicisticii romane d. *Georgiu Baritiu*, a încéputu a publica de unu tempu încóce in „Foisiora“ mai multe schitie istorice si documinte din trecutul Natiunei romane. Acum publica: *Răportulu lui Avramu Jancu*, prefectu alu unei legiuni romanesci, *despre faptele ôstei poporane romanesci, care a statu sub comand'a lui pe timpulul resboiului civil din Transilvan'ia in anii 1848/9.*

— Pretiuulu de abonamentu la acestu diariu e pe: $\frac{1}{4}$ anu — 2 fl., $\frac{1}{2}$ anu 4 fl. Se afla si esemplare complete dela inceputulu anului. Abonamentele se potu face si la noi.

Bibliografia. Istoria Basericei Romanesci unite cu Rom'ia, dela inceputulu crestinismului pâna in dilele nôstre de Dr. *Alexandru V. Gram'a*, profesoriu. — Acestu opu scrisu cu multa cunoscintia si diligintia este dedicatu: „Memoriei marelui arhipastoriu *Athanasiu I. Anghelu* nobilu de Ciucudiu, pré demnului parinte alu santei uniri dupa multi seculi primulu metropolitu romanu unitu de Alb'a-Iulia.“ — Istoria in sene este impartita in urmatóarele trei perióde: a) periodulu antâiu, dela inceputulu crestinismului pâna la *Mihailu Cerulariu*, anulu 1—1053 d Chr. — b) periodulu alu II-lea, dela rumperea Romaniloru de baserica Romei pâna la unirea Romaniloru ardeleni, anii 1053—1700. — c) periodulu III, dela unirea Romaniloru ardeleni pâna in dilele nôstre, anii 1700—1883.

Pretiuulu unui esemplariu e 1 fl. 50 cr., pentru Romani'a 4 franci — lei noi. Se pôte procurá dela „Cancellari'a Negrutiu“ din Gherla.

Chiar' acum au esítu de su tipariu in Imprimari'a „AUROR'A“ din Gher'a:

Istoria Diecesei romane greco-catolice a Oradei mari de Dr. *Ioanu Ardeleanu* profes. de phil. clas. la gimn. sup. gr.-cat. din *Beiusiu*. — **Partea I. Scurta privire asup'r'a faseloru credintiei crestine la Romani dela crestinarea loru pana la inceputulu seculului XVIII.**

Asup'r'a acestui interesantu opu vomu mai reveni, acum insemanu numai atâta cumcá cuprinde numeroase documinte scóse din archiva institutulu de „Propaganda fide“ din Rom'ia si alte multime de note, — cari tôte voru se respandésca lumina asup'r'a trecutulu natiunei si basericei nôstre.

Pretiuulu unui esemplariu e 80 cr. v. a. — pentru Romani'a 2 franci lei noi. Se pôte procurá dela „Cancellari'a Negrutiu“ din Gher'a.

Tesaurulu dela Petrósa séu closca cu puii ei de aur. — Studiu archeologicu de *Dionisiu O. Olinescu*.

Acestu studiu au fostu cetitu prin dlu auctoriu, in forma de prelegere publica, in sedint'a publica a societatiei pentru literatura si cultura romana in Bucovina din 7 Februaru 1884.

Hermanu si Dorote'a dupa *W. de Goethe* traduc-tiune libera de *Constantinu Morariu*.

„Cancellari'a Negrutiu“ din Gher'a, care a edatu acestu opsiuru, oferit tôte incursele din abonamintele pentru crearea unui fondu din care vá fi a se infientiá *cea de antaia scóla romanésca de fetitie in Bucovina*. De aceste incurse da apoi sém'a specificé la capetulu opsiurulu; si inchia ast'felu:

S'au abonatu dara preste totu **415 esemplare**. Si in pretiuulu acestor'a, cu supraplatiri cu totu au incursu bani gata **239 fl. v. a.** si au' reimasu a se plati dupa primirea esemplariiloru dispuse **55 fl. 90 cr.** Resultatulu finale ar' fi dara **294. fl 90 cr.**, din care ar' fi a se subtrage portpostalu, câte 5 cr. de esemplariu, care ar' face dela 415 esemplare 20 fl. 75. Inse in considerarea scopulu pentru care amu acoperitu din alu nostru tôte spezele editiunei acestui opsiuru, vomu supleni din alu nostru si spezele de transportu, si in sperant'ia ca ne va incurge preste puçinu si pretiuulu esemplariiloru dispuse pe lâng'a postplatiere, punemu din alu nostru si competint'ia pentru acelea, preste acést'a mai adaugemu la sum'a de 294 fl. 90 cr. inca 5 fl. 10 cr. din alu nostru; si asié intregimu sum'a incursaloru la 300 fl. Sum'a acést'a de **300 floreni v. a.** amu si assignatu-o la adre'sa: **Societatiei „Scól'a romana“ in Sucev'a.**

Inchiandu multiemimu din anima tuturoru aceloru p. t. domni si dame, cari abonându acestu opsiuru, si in parte offerindu si preste pretiuulu de abonamentu fixatu, ni-au facutu possibila punerea la cale a unei institutiuni eminenté nationale, cum e *crearea unui fondu pentru infientiarea celei de antaie scóle romane de fetitie in Bucovin'a.* Din parte-ne, incuragiatu de acést'a încercare bene-succesa, vomu urmá a mai edá din tempu in tempu pre spezele nôstre proprii ast'felu de opuri cu destinatiunea cá din sumele ce voru incurge din pretiuulu de abonamentu a acelor'a se se acopere câte o trebuintia nationale de mai mare urgentia.

Fia cá aceste mici grauntióre aruncate in ogorulu natiunei, se aduca roduri inuite spre prosperarea si marirea neamulu romanescu!

Gaciture

de *Grigorie Bodnareacu*.

I.

La toti ómenii sum eu
Numai nu la Domnedieu,
Si nu-i greu a me gâci,
Câ-ci si „intorsu“ de me-i ceti
Era-si „eu“ me voui ivi. —

II.

D'inceputu de me cetesci,
Sum din „totu“ o parte mica;
Er' intorsu de me privesci,
Nu-su mai multu o particeia,
Câ-ci tu „totulu“ 'lu gasesci.

III.

Sum cinstitu si-am renume
Potu dice — in tóta lume,
Câ-ci singuru numai prin mine
Se facu straié — robe fine;
Cine vré se me gâcésca,
Cel'a 'nt rsu se me cetésca,
Câ-ci intorsu — am traitu eu
Cu Fi.ulu lui D'mnedieu,
Evangeli'a latiéndu
Din pagâni — crestini facündu. —

IV.

Lumea 'ntre'ga o sustiénu
Chinuri grele eu alinu,
Fára mine n'ar trai
Ómulu, daca eu n'asin fi, —
Er' intorsu — se sciti cá sîntu
Unu scumpu léganu — scumpu si sfântu:
E léganulu de „Romanu“
Si-alu stramosiululu „Traianu.“ —

Terminulu pentru deslegare e 31. Iun'a a. c.

Intre deslegatori se voru sortia carti, icóne si alte obiecte de pretiu

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Imprimari'a „Auror'a p. A. Todoranu in Gher'a.